

Komunismus jako politický program a praxe

Komunismus jako politický program se začal formovat v porestaurační době v prostředí pařížské Komuny, ohrožené ze všech stran. Snad právě odtud pochází jeho zvláštní zarputilost a neochota ke kompromisům vlastním, stejně jako hluboké opovržení ke kompromisům sociálních demokratů. Avšak od počátku má v sobě jistou vadu, která časem nabyla na závažnosti: není rezistentní vůči zneužití k jiným než proklamovaným cílům. To sice je v praxi dost všeobecně obvyklé, že dochází k pokusům o zneužití, ale demokratické mantinely a demokratická pravidla umožňují korektury tam, kde zneužití se stává zřejmým a vchází ve všeobecnou známost. To je ovšem zaručeno jen tam, kde je garantována svoboda tisku a veřejné diskuse. A to je právě něco, co od samého počátku zůstalo do komunistických programů nezakódováno. Stačilo pak, aby se k moci dostal uzurpátor, zbavil se soků (včetně možných soků v uzurpátorství) a jeho samovláda je zajištěna do té chvíle, dokud neudělá nějakou závažnou taktickou chybu – nebo dokud nezemře. Problém nástupnictví se tak v politickém systému totalitních systémů stává jedním z nejvýznamnějších a nejméně vyřešených. Z tohoto dilematu se žádný diktátor a žádná diktatura nemůže vymanit jinak než opatrnou demokratizací, jejímž prvním krokem je možnost opustit funkci bez rizika zavraždění nebo těžkých obvinění a soudu.

(Písek, 030827-2.)